

## หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

### ความหมาย

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (ebook) หมายถึง แฟ้มเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่นำเสนอข้อมูลประหนึ่งหนังสือที่พิมพ์บนกระดาษ

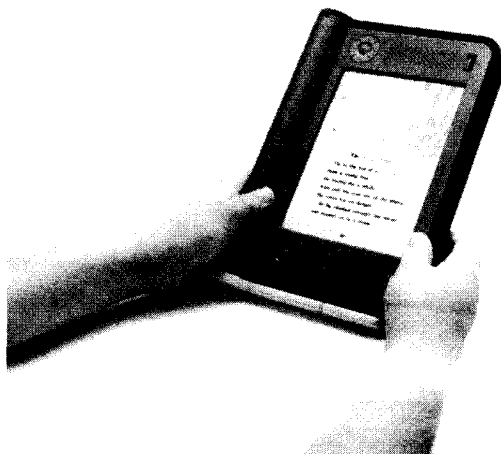
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า (ebook อ่านว่า อีบุ๊ก) เป็นคำย่อของ Electronic Book ในภาษาอังกฤษนั้นบ้างก็เขียน e-book, ebook หรือ eBook ซึ่งทุกแบบก็ออกเสียงเหมือนกัน และถือว่ามี ความหมายเดียวกัน

การอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นผู้ใช้ต้องมีของ 3 สิ่ง ได้แก่ 1) ฮาร์ดแวร์ที่เป็นเครื่องอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ขนาดต่าง ๆ ตั้งแต่แบบพกพาเท่าฝ่ามือจนถึงคอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะทั่วไป รวมไปถึงโทรศัพท์มือถือบางรุ่นหรืออุปกรณ์ที่คล้ายคลึงกัน

- 2) ซอฟต์แวร์สำหรับเปิดอ่าน และ
- 3) แฟ้มหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

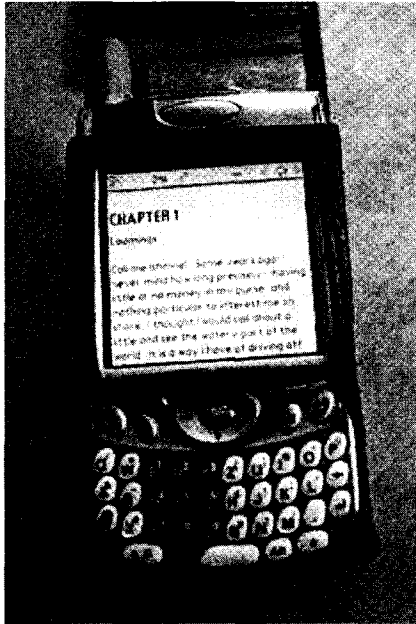
สมาคมผู้ผลิตสิ่งพิมพ์แห่งอเมริกา (Association of American Publishers, 2000) กำหนดว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐานต้องมีเทคโนโลยีการจัดการลิขสิทธิ์แบบดิจิทัล (Digital Rights Management (DRM) Technology) ไปด้วย

การจัดการลิขสิทธิ์แบบดิจิทัล หมายถึง มาตรฐานสำหรับการรักษาทรัพย์สินทางปัญญาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่จำหน่ายอยู่ทั่วไป ซึ่งเป็นการให้สิทธิ์ในการเปิดอ่านตามระยะเวลาที่ผู้ใช้ได้ชำระเงิน หรือยืม เป็นต้น โดยที่มาตรฐานนี้ได้มาจากการประชุมร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ผู้จัดพิมพ์ ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก ห้องสมุด สมาคมที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญตัวแทนจากผู้ผลิตเครื่องอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และผู้ผลิตซอฟต์แวร์สำหรับอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น



ภาพที่ 1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนเครื่องอ่าน

ที่มา: wikipedia.org



ภาพที่ 2 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์บนเครื่องโทรศัพท์มือถือ  
ที่มา: [gutenberg.org](http://gutenberg.org)

## ความเป็นมา

จากบันทึกของ อาร์ดิโต อ้างจาก แวน แดม และคณะ (Ardito, 2000 อ้างจาก van Dam et al.,) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มแรกของโลกสร้างขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 1967 ถึง 1968 โดย แวน แดม และคณะ ซึ่งเป็นระบบเอกสารแบบ Hypertext และต่อมาได้ขายลิขสิทธิ์ของโปรแกรมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้ให้กับศูนย์ควบคุมยานอวกาศฮูสตัน (The Houston Manned Spacecraft Center) เพื่อให้ใช้เป็นหนังสือสำหรับอ่านบนอวกาศในโครงการของยานอพอลโล่ (The Apollo space program)

ระหว่างปี ค.ศ. 1980 ถึง 1990 มีการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะมัลติมีเดียมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประเภท พจนานุกรม สารานุกรม ซึ่งอาจจะค้นเคียนในชื่อของ พจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีหลายบริษัทผลิตออกมา รวมไปถึงประเภทที่บันทึกลง ซีดี-รอม

ในช่วงปลายปี ค.ศ. 1990 มีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดพกพาอย่าง Personal Digital Assistants (PDAs) ซึ่งก็เป็นช่วงเดียวกันกับ ผู้ผลิตฝ่ายต่างๆ ได้พัฒนาเครื่องสำหรับอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์กันอย่างมากมาย ซึ่งทำให้หลายคนเข้าใจไปว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นแฟ้มที่เปิดอ่านจากเครื่องที่ผลิตขึ้นโดยเฉพาะเท่านั้น ความจริงแล้วไม่ได้เป็นเช่นนั้น ความหมายของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นเน้นที่แฟ้มมากกว่าเครื่องอ่าน

ความสนใจ และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้เพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงปี ค.ศ. 2004-2005 หรือปี พ.ศ. 2547-2548 โดยดูจากจำนวนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตขึ้น และการอบรมปฏิบัติการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่จัดขึ้นทั่วโลก

สำนักพิมพ์ต่างๆ หันมาทำธุรกิจด้านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์กันมากขึ้น ซึ่งก็มีวิธีการซื้อ-ขาย

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หลายรูปแบบ เช่น วิธีการขายรายชื่อหนังสือทั้งหมดโดยการคิดค่าแรกเข้าเพียงครั้งเดียว ซึ่งรวมไปถึงการขายลิขสิทธิ์ต่างๆ ให้กับห้องสมุดต่างๆ ด้วย ดังตัวอย่างเช่น ในทวีปเอเชีย เจียนซง (Jianzhong, 2004) ได้ยกตัวอย่างไว้ เช่น ห้องสมุดในภาคพื้นเอเชียแปซิฟิกบางประเทศได้ร่วมกันจัดตั้งสมาคมเพื่อร่วมกันใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เช่นในศูนย์การศึกษาวิจัยและบริการข้อมูลในประเทศเกาหลี (The Korean Education Research and Information Service) ได้จัดตั้งสมาคมมีสมาชิกที่เป็นห้องสมุดมากกว่า 70 แห่ง ร่วมกันใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กว่า 8,000 ชื่อเรื่องจาก netLibrary ส่วนในประเทศไต้หวันก็มีเครือข่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (The Taiwan Ebooks network) และสมาคมห้องสมุดเซี่ยงไฮ้ (The Shanghai Library consortium) ที่มีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาจีนกว่า 30,000 เล่ม และภาษาอังกฤษอีกกว่า 5,000 เล่ม ที่ให้บริการผ่านทางอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์ netLibrary เช่นกัน ในทวีปยุโรป แฮร์ริส (Harris, 2004 อ้างใน Tedd, 2005) ได้ยกตัวอย่างห้องสมุดนอร์ทเวสต์อคาเดมิก (The Northwest Academic Libraries (NoWAL)) ที่ได้จัดให้มีการเข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กว่า 12,000 เล่ม ซึ่ง 3,800 เล่มสามารถอ่านได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใดภายในเครือข่ายสมาคมห้องสมุดที่มีสมาชิกรวม 13 สถาบัน ทั้งหมดนี้ก็ให้บริการผ่านทางอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์ netLibrary อีกเช่นกัน

## รายละเอียดของเนื้อหาบทความ

### ประเภท

การจัดประเภทของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตามจุดประสงค์การสร้างสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลักตามที่ เทดด์ (Tedd, 2005) ระบุไว้คือ

1. แฟ้มที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2. แฟ้มที่สร้างจากหนังสือที่พิมพ์ออกมาก่อนแล้ว

นอกจากนี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังสามารถจัดประเภทตามแบบหนังสือที่พิมพ์บนกระดาษปกติ ซึ่งมีการจัดประเภทอย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตามการจัดประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบห้องสมุดที่ให้บริการด้านวิชาการสามารถจัดประเภทได้ดังนี้

1. ตำรา ที่มีการจัดเชื่อมโยงเอกสารภายในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มนั้น ๆ

2. หนังสือสื่อประสม (multimedia book) ที่ประกอบด้วยภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหว เสียงที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา มักจะผลิตขึ้นเป็นดิจิทัลโดยเฉพาะ

3. หนังสืออ้างอิงเช่น พจนานุกรม สารานุกรม

4. หนังสือดัชนี ที่รวบรวมรายชื่อหนังสือที่มีอยู่ในฐานข้อมูล หนังสือเหล่านี้ มักมีการปรับปรุงเนื้อหาใหม่ ๆ เสมอ

5. หนังสือที่นำเนื้อหามาจากหนังสือที่ไม่จัดพิมพ์แล้ว เช่นโครงการหนังสือในอดีต ที่ เวลส์ (Wales) ซึ่งจะจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากหนังสือหายาก โดยที่จะคงรูปแบบการออกแบบในอดีตของหนังสือนั้น ๆ ไว้

3.2. คุณสมบัติของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ดี  
สาระของคุณสมบัติของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ดีได้มาจากการสำรวจของสภาผู้จัดพิมพ์สื่อดิจิทัลนานาชาติ (International Digital Publishing Forum, 2006) ซึ่งได้ทำการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยส่งคำเชิญชวนให้ตอบแบบสอบถามทางอีเมลประมาณ 6,000 ฉบับไปยังลูกค้าผู้ซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ที่มียอด

ผู้ซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก 2 แห่งคือ ereader.com และ fictionwise.com ซึ่งมีผู้ตอบกลับมาประมาณ 700 ฉบับ แบบสำรวจครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ประสพการณ์เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งต้องการทราบว่าผู้ใช้มีวิธีการใช้ มีความถี่ของการซื้อ ใช้รูปแบบ และระบบปฏิบัติการอะไร ส่วนที่ 2 คุณสมบัติของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีจุดมุ่งหมายที่จะประเมินปริมาณการใช้คุณสมบัติต่าง ๆ เป็น 2 ด้านคือ ความสำคัญและความพึงพอใจต่อคุณสมบัติเหล่านั้น ที่มีอยู่ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ปัจจุบัน ส่วนที่ 3 คำแนะนำเพื่อปรับปรุงเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่กำลังใช้อยู่ อย่างไรก็ตามในรายการผลการวิจัยฉบับดังกล่าวไม่มีการรายงานข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเช่น เพศ หรือ อายุ เป็นต้น ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ประสพการณ์เกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้แก่

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เข้ามาเลือกซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประมาณ 2-3 ครั้งต่อเดือน
2. จากคำตอบที่ให้ผู้ตอบบรรยายนั้น สามารถสรุปเหตุผลสำคัญที่ทำให้ไม่ซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ราคาที่แพงเกินไป ไม่มีหนังสือที่ต้องการ เทคโนโลยีการจัดการลิขสิทธิ์แบบดิจิทัล (DRM) ไม่ยืดหยุ่นพอที่จะทำให้ตัดสินใจซื้อ
3. ร้อยละ 92 ของผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยยืมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุด
4. ร้อยละ 92 ของผู้ตอบแบบสอบถามอีกเช่นกันที่ไม่เคยใช้เทคโนโลยีที่ช่วยในการอ่านหนังสือ

อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ผู้ที่ไม่สามารถมองเห็นตัวหนังสือ หรือเห็นไม่ชัดเจน ที่ต้องใช้การฟัง เป็นต้น

5. ร้อยละ 79 ของผู้ตอบแบบสอบถามอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากเครื่องประเภท Palm เช่น Personal Digital Device และเครื่องมือประเภทที่คล้ายกัน เป็นต้น

6. ประมาณ 3 ใน 4 ของผู้ตอบแบบสอบถามมักจะพบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการ

7. ร้อยละ 90 ของผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยมีประสบการณ์ใช้มัลติมีเดียเช่น ดูไฟล์วิดีโอหรือฟังเสียง ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เลย

8. สืบเนื่องจากข้อที่แล้ว ทำให้กว่าร้อยละ 87 ของผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถตอบว่ามัลติมีเดียในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นั้นเหมาะสมหรือไม่

ส่วนที่ 2 คุณสมบัติของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1. ร้อยละ 56 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าราคาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด และร้อยละ 41 ระบุว่าพอใจกับราคาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน
2. ร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าความสามารถในการถ่ายโอนข้อมูลจากเครื่องหนึ่งไปยังอีกเครื่องหนึ่ง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด แต่เพียงร้อยละ 34 ระบุว่าพอใจกับคุณสมบัติดังกล่าว
3. ร้อยละ 67 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าความสะดวกในการดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด และใกล้เคียงกันคือร้อยละ 60 ระบุว่าพอใจที่สุดกับคุณสมบัติดังกล่าว

4. ร้อยละ 38 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าคุณสมบัติในการให้ยืมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวเป็นปัจจัยที่ไม่สำคัญ และใกล้เคียงกันคือร้อยละ 36 ระบุว่ารู้สึกเฉยๆ กับคุณสมบัติดังกล่าว

5. ร้อยละ 57 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าความสามารถในการปรับขนาดของฟอนต์ให้สามารถอ่านได้สะดวกเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด และใกล้เคียงกันคือร้อยละ 45 ระบุว่าพอใจกับคุณสมบัติดังกล่าว

6. ร้อยละ 45 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าคุณสมบัติในการออกเสียงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นปัจจัยที่ไม่สำคัญ และใกล้เคียงกันคือร้อยละ 50 ระบุว่ารู้สึกเฉยๆ กับคุณสมบัติดังกล่าว

7. ร้อยละ 67 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าคุณสมบัติในการพกพาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ดีกว่าหนังสือปกติเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง และใกล้เคียงกันคือร้อยละ 64 ระบุว่ารู้สึกพอใจกับคุณสมบัติดังกล่าว

8. ร้อยละ 38 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า การอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ง่ายกว่าการอ่านหนังสือปกติ เป็นปัจจัยที่สำคัญ และใกล้เคียงกันคือร้อยละ 37 ระบุว่าพอใจอย่างยิ่งกับคุณสมบัติดังกล่าว

9. ร้อยละ 54 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า การมีมัลติมีเดียเช่น ภาพเคลื่อนไหวในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นปัจจัยที่ไม่สำคัญ และใกล้เคียงกันคือร้อยละ 51 ระบุว่ารู้สึกเฉยๆ กับคุณสมบัติดังกล่าว

10. ร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า คุณสมบัติของเทคโนโลยีเพื่อช่วยการอ่านสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษเป็นปัจจัยที่ไม่สำคัญอย่างยิ่ง และใกล้เคียงกันคือร้อยละ 51 ระบุว่ารู้สึกเฉยๆ กับคุณสมบัติดังกล่าว

น่าจะสังเกตได้ว่า ร้อยละของความสำคัญของคุณสมบัติต่างๆ นั้น มักจะใกล้เคียงกับระดับความพึงพอใจที่กลุ่มตัวอย่างระบุไว้

ส่วนที่ 3 คำแนะนำเพื่อปรับปรุงสามารถสรุปผลการวิจัยที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ราคาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ควรจะถูกกว่าหนังสือที่พิมพ์บนกระดาษ

2. ต้องมีการปรับปรุงการเลือกเรื่องสำหรับพิมพ์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

3. ต้องจัดให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีมาตรฐานที่ดีขึ้น และลดปัญหาด้านต่างๆ เช่น เครื่องและซอฟต์แวร์ที่ใช้ อ่าน การยืมหนังสือ และระยะเวลาของการซื้อลิขสิทธิ์หนังสือ เป็นต้น

ผลการวิจัยข้างต้นน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพให้เป็นที่พึงพอใจต่อผู้ใช้ การที่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะกลายเป็นสินค้าที่มีการยอมรับและใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นนั้นย่อมจะต้องขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยดังที่ได้ทำการศึกษาวิจัยอีกทั้งการศึกษาวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ หรือในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ยังเป็นสิ่งที่ต้องการสำหรับอนาคตอีกด้วย

### โครงการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

โครงการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเผยแพร่อยู่บนอินเทอร์เน็ตเป็นโครงการแรกได้แก่โครงการกูเทนเบิร์กอเมริกา (The U.S. Project Gutenberg) (Project Gutenberg, 2007) เริ่มก่อตั้งในปี 1971 ซึ่งทำหน้าที่ผลิตหนังสือต่างๆ ที่ไม่มีการจำกัดด้านลิขสิทธิ์ ในปี ค.ศ. 2007 มีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเปิดให้อ่านโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายบนอินเทอร์เน็ต มากกว่า 20,000 เล่ม และมีผู้ดาวน์โหลดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปอ่านในแต่ละเดือนประมาณกว่า

2 ล้านเล่มโครงการกูเทินเบิร์กยังดำเนินการในประเทศอื่น ๆ อีก เช่นในออสเตรเลีย เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีโครงการของกูเกิลบุ๊ก (Google Book) ซึ่งเริ่มก่อตั้งเมื่อช่วงปลายของปี ค.ศ. 2004 ปัจจุบันมีข้อมูลของหนังสือกว่าล้านเล่มที่มาจากห้องสมุดด้านการวิจัยเช่น Harvard University, the University of Michigan, New York Public Library and Stanford University ในประเทศอเมริกา และ Bodleian Librarian ใน ออกซฟอร์ด (Oxford) จุดเด่นของโครงการกูเกิลบุ๊ก นั้นอยู่ที่ความสามารถในการสืบค้นจากคำสำคัญ ในปี ค.ศ. 2007 กูเกิลบุ๊กจัดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. **อ่านได้ทั้งหมด (full view)** สำหรับหนังสือที่ไม่มีลิขสิทธิ์ หรือหนังสือที่สำนักพิมพ์อนุญาตให้เผยแพร่ได้ทั้งหมด ซึ่งบางเล่มสามารถดาวน์โหลดเก็บไว้ได้

2. **อ่านได้อย่างจำกัด (limited preview)** สำหรับหนังสือที่มาจากสำนักพิมพ์หรือผู้เขียนที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งจะสามารถอ่านได้บางส่วนและอ่านได้พร้อมกันไม่เกิน 3 เล่มในขณะเดียวกัน

3. **อ่านได้เพียงเล็กน้อย (snippet view)** เป็นการให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสือ เหมือนกับบัตรผู้แต่ง และบัตรชื่อเรื่อง ในห้องสมุด เป็นต้น และจะมีเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ที่ขายหนังสือหรือให้ยืมหนังสือดังกล่าว

4. **อ่านไม่ได้ (no preview available)** สำหรับข้อมูลของหนังสือประเภทนี้จะเป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสือ และจะมีลิงค์ไปยังเว็บไซต์ที่ขายหนังสือหรือห้องสมุด

## ส่วนเด่นและส่วนต่อของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

### 4.1. ส่วนเด่นของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1. อ่านได้ตลอดเวลา (24 ชั่วโมง, 7 วัน) โดยไม่ต้องเดินทางไปยังห้องสมุด หรือร้านหนังสือ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ นักเรียน นักศึกษาที่เรียนในระบบทางไกล

2. อ่านได้พร้อมกัน ในเวลาเดียวกัน

3. สืบค้นได้โดยการระบุคำสำคัญที่ต้องการหรือเลือกดูจากสารบัญ

4. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีมิติมีเดียเหมาะกับผู้ใช้ที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ผู้มีปัญหาด้านการมองเห็น เช่นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถกำหนดเปลี่ยนขนาดของตัวอักษรตามความต้องการของผู้อ่าน รวมไปถึงสามารถกำหนดให้อ่านออกเสียงข้อความได้สำหรับผู้ใช้ที่ไม่สามารถมองเห็นได้ เป็นต้น

### 4.2. ส่วนต่อของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

1. ต้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อื่น ๆ เช่น ลำโพง เป็นต้น

2. ต้องมีซอฟต์แวร์สำหรับอ่าน

3. มาตรฐานของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ยังไม่มีการกำหนดอย่างแน่นอน แม้กระทั่งในห้องสมุดแห่งเดียวกัน ก็อาจจะมีรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ กันไป เนื่องจากผู้ผลิตที่แตกต่างกัน

4. ไม่สะดวกที่จะเปิดอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์หลายเล่มในหน้าจอคอมพิวเตอร์เครื่องเดียวกัน โดยปกติแล้วเวลาที่เขียนบทความหรือรายงานนั้นส่วนมากแล้วจะเปิดหนังสือหลายเล่มพร้อมกันเพื่อเปรียบเทียบ และเขียนวิเคราะห์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อาจจะทำได้ไม่สะดวกนัก

5. ปริมาณหัวเรื่องของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยังไม่มากนัก อีกทั้งส่วนใหญ่ก็ยังเป็นภาษาอังกฤษ

## ประโยชน์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ต่อห้องสมุด

1. น่าจะเป็นการลดความต้องการพื้นที่ในการจัดเก็บหนังสือ
  2. ปราศจากการสูญเสียบและสูญหายของเล่มหนังสือ
  3. เป็นการยกระดับคุณภาพของหนังสือเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานของการผลิตสื่อเพื่อผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็นนโยบายที่สถานศึกษาจำเป็นต้องปฏิบัติ
  4. สามารถนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนทางไกลได้สะดวก
  5. ห้องสมุดสามารถสั่งและได้รับหนังสือสะดวกขึ้น และประหยัดค่าใช้จ่ายลงเก็บบันทึกการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ง่าย โดยดูจากฐานข้อมูลทางหน้าจอคอมพิวเตอร์
- จากที่กล่าวไว้แล้ว บริษัทผู้ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีรูปแบบการขายลิขสิทธิ์เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าถึงข้อมูลอย่างหลากหลายวิธี ปกติแล้วห้องสมุดแต่ละแห่งมักจะมีการลงทะเบียนซื้อลิขสิทธิ์จาก

หลายบริษัท ดังนั้นจึงควรตระหนักว่าผู้ใช้อาจจะเกิดความสับสนได้ ตามที่ ลินช์ (Lynch, 2001) ได้กล่าวไว้ว่าเนื่องจากความแตกต่างของหน้าจอและเมนูของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากผู้ผลิตต่างค่าย ดังนั้นจึงอาจจะเป็นภาระของห้องสมุดที่ต้องการจัดทำคู่มือ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

## สรุป

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อดิจิทัลที่ถ่ายทอดความรู้ และข้อมูลต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งยอมรับกันอย่างแพร่หลายทั่วโลกการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นภาษาไทยจากหนังสือใหม่ๆ ย่อมจะเป็นการเพิ่มทางเลือกสำหรับการกระจายข้อมูลให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น ส่วนการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากหนังสือภาษาไทยที่หายากย่อมจะเป็นอีกช่องทางที่จะรักษาไว้ซึ่งความองค์ความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้านได้ดีอีกช่องทางหนึ่ง เพราะไม่ว่าจะเป็นความรู้ หรือความบันเทิงที่ได้รับต่างก็จะสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงาม

**พลศรี เวศย์อุฬาร**

**บรรณานุกรม**

- Ardito, S. (2000). Electronic Books: To “E” or not to “E” ; that is the question [electronic version].  
Searcher: The Magazine for Database Professionals, 8(4).
- Association of American Publishers. (2000). Digital Rights Management for Ebooks: Publisher Requirements Version 1.0. Retrieved Feb 7, 2007, from <http://www.publishers.org/digital/drm.pdf>
- International Digital Publishing Forum. (2006). EBOOK USER SURVEY 2006. Retrieved Feb 7, 2007, from [http://www.idpf.org/doc\\_library/surveys/IDPF\\_eBook\\_User\\_Survey\\_2006.pdf](http://www.idpf.org/doc_library/surveys/IDPF_eBook_User_Survey_2006.pdf)
- Jianzhong, W. (2004). Developing a Borderless Hybrid Library: Shanghai Experience [electronic version]. Paper presented at the BREAKING BOUNDARIES: INTEGRATION & INTEROPERABILITY, VIC Australiz.
- Lynch, C. (2001). The Battle to Define the Future of the Book in the Digital World,” [electronic version]. First Monday, 6(6).
- Project Gutenberg. (2007, Jan). Project Gutenberg. Retrieved 8 Feb, 2007, from [http://www.gutenberg.org/wiki/Main\\_Page](http://www.gutenberg.org/wiki/Main_Page)
- Tedd, L. A. (2005). E-books in academic libraries: an international overview,” [electronic version].  
**New Review of Academic Librarianship.** 11(1), 57-79.